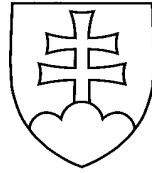

SÚDNA RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

170/2026

UZNESENIE SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

zo 14. apríla 2026

k prerokovaniu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z.
Trestný poriadok v znení neskorších predpisov,

Súdna rada Slovenskej republiky

v súlade s § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov po prerokovaní návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (LP/2026/124)

A. s c h v a ľ u j e

pripomienky Súdnej rady Slovenskej republiky k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (LP/2026/124) v znení, ktoré tvorí prílohu tohto uznesenia;

B. u k l a d á

predsedníčke Súdnej rady Slovenskej republiky predložiť pripomienky podľa bodu A. Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky na ďalší postup.

Overovateľ: Zuzana Čížová

CR-4/2026-1862

Marcela Kosová, v. r.
p r e d s e d n í ě k a
Súdnej rady Slovenskej republiky

Pripomienky k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (LP/2026/124)

Všeobecná pripomienka:

Dňa 24.03.2026 bol Ministerstvom spravodlivosti SR do medzirezortného pripomienkového konania predložený návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Trestný poriadok. Podľa dôvodovej správy je jeho účelom doplniť úpravu týkajúcu sa spolupracujúcich osôb, ich benefitov a podmienok ich spolupráce s orgánmi činnými v trestnom konaní v nadväznosti na aplikačnú prax.

S poukazom na § 4 ods. 1 písm. f) zákona o Súdnej rade SR považuje súdna rada za vhodné využiť možnosť zapojiť sa do tohto pripomienkového konania. Navrhovaná právna úprava sa totiž bezprostredne dotýka aj konania a rozhodovania súdov a to najmä v súvislosti s predpokladanou ingerenciou sudcu pre prípravné konanie pri rozhodovaní o sťažnostiach proti uzneseniam prokurátora o preskúmaní zákonnosti a primeranosti benefitov poskytnutých alebo sľúbených spolupracujúcim osobám, ďalej v súvislosti s čítaním výpovedí spolupracujúcich osôb z iných trestných konaní a napokon aj v súvislosti s navrhovaným pravidlom, podľa ktorého by nebolo možné uznať obžalovaného za vinného, ak by jediným usvedčujúcim dôkazom bola osamotená výpoveď spolupracujúcej osoby.

Pokiaľ ide o zámer ministerstva spravodlivosti podrobnejšie upraviť právnu úpravu spolupracujúcich osôb, tento zámer možno privítať, nakoľko doterajšia právna úprava nie je dostatočne konkrétna a v aplikačnej praxi vyvoláva viacero interpretačných problémov.

Otázkou však zostáva, akým smerom by sa mala nová právna úprava spolupracujúcich osôb uberať, teda, či má ísť o čiastkové novelizačné zásahy, ako to predpokladá predložený návrh alebo, či by bolo vhodnejšie pripraviť komplexnejšiu novú právnu úpravu založenú na odlišných východiskách, než z akých vychádza súčasný model spolupracujúcich osôb v slovenskom trestnom práve.

Súdna rada SR si je vedomá toho, že predmetom medzirezortného pripomienkového konania je len konkrétny predložený návrh zákona. Napriek tomu považuje za potrebné uviesť, že jedným z možných východísk systematickejšej úpravy spolupracujúcich osôb by mohla byť právna úprava účinná v Českej republike. Jej základným princípom je, že o prípadných benefitoch pre spolupracujúcu osobu rozhoduje vždy iba súd, pričom spolupracujúca osoba môže síce zostať bez trestu, ale nemôže zostať bez viny (na spolupracujúcu osobu je vždy podaná obžaloba a o jej vine rozhoduje súd odsudzujúcim rozsudkom, čo je spojené aj so zápisom v registri trestov). Vylúčené je preto zastavenie alebo podmienené zastavenie trestného stíhania spolupracujúcej osoby, ako to umožňuje súčasná slovenská právna úprava (toto nemení ani navrhované znenie zákona). Rovnako tak vychádza česká právna úprava z toho, že ak spolupracujúca osoba odhaľuje trestnú činnosť, ktorá je menej závažná, než sama spáchala, nemôže zostať nielen bez viny, ale ani bez trestu, hoci trest môže byť primerane znížený.

Česká právna úprava by preto mohla byť inšpiráciou aj pre slovenského zákonodarcu, prípadne v kombinácii s niektorými prvkami talianskeho modelu, ktoré sa objavujú aj v predloženom návrhu zákona, najmä s požiadavkou, aby spolupracujúca osoba uviedla

všetky rozhodujúce skutočnosti v lehote 180 dní a s pravidlom, že odsúdenie nemožno založiť výlučne na osamotenej výpovedi spolupracujúcej osoby.

Je preto na škodu veci, že predložený návrh zákona smeruje iba k čiastkovým zmenám a nemá ambíciu upraviť postavenie spolupracujúcej osoby komplexnejšie a možno aj systémovo odlišne od súčasného modelu (napríklad prevzatím českého modelu v kombinácii s niektorými prvkami talianskeho modelu).

To však nemení nič na tom, že podrobnejšej právnej úprave spolupracujúcich osôb sa netreba brániť a viaceré zamýšľané zmeny v predložennom návrhu zákona možno podporiť, prípadne ich formulačne upresniť, respektíve navrhnúť aj možné doplnenia. Treba privítať aj zámer vypustiť ustanovenie § 119 ods. 6 Tr. por., ktorého účinnosť je aktuálne pozastavená Ústavným súdom SR a ktoré by v prípade nadobudnutia účinnosti vyvolávalo závažné aplikačné problémy.

Pokiaľ ide o samotný obsah predloženého návrhu zákona, tak ten je v niektorých častiach zjavne inšpirovaný talianskou právnou úpravou, či judikatúrou talianskych vrcholových súdnych orgánov, ktorá sa vyvíjala dlhodobo a môže byť podnetná aj v našich právnych pomeroch, nakoľko aj v Taliansku sa v minulosti vyskytovali výhrady k práci orgánov činných v trestnom konaní so spolupracujúcimi osobami, čo malo za následok aj zmeny v právnej úprave (napríklad vytvorenie osobitného zákona o osobách spolupracujúcich s justíciou).

V rozpore so všeobecne zaužívanou predstavou, inštitút spolupracujúceho obvineného (*collaboratore di giustizia*, *pentiti*) v Taliansku nevznikol za účelom odhaľovania a postihovania organizovaného zločinu (mafie), ale ako reakcia na obdobie od konca 60. rokov do začiatku 80. rokov 20. storočia, známe ako Roky olova (*Anni di piombo*), ktoré sa vyznačovalo vlnami ľavicového aj pravicového terorizmu, násilia a vražd politikov (napríklad známa vražda talianskeho predsedu vlády Alda Mora teroristickou organizáciou Červené brigády v roku 1978). Inštitút spolupracujúceho obvineného bol v Taliansku zavedený začiatkom 80. rokov 20. storočia, ako nástroj na odhaľovanie a rozkladanie teroristických skupín zvnútra, keďže vzhľadom na ich konšpiračný a uzavretý charakter, bolo náročné tieto skupiny odhaľovať bežnými dôkaznými prostriedkami a postupmi. Až následne sa začal používať aj na odhaľovanie a postihovanie organizovaného zločinu neterroristického charakteru (mafie). Právna úprava spolupracujúceho obvineného však neposkytovala dostatočné záruky pred zneužitím tohto inštitútu, v dôsledku čoho sa začali vyskytovať falošné výpovede, ktorými spolupracujúci obvinení chceli dosiahnuť miernejší trest alebo osobnú pomstu. Na základe takýchto výpovedí následne došlo k odsúdeniu nevinných ľudí. Azda najznámejším je prípad Enza Tortotu, známeho talianskeho televízneho moderátora, ktorý bol odsúdený na základe výpovedí viacerých spolupracujúcich obvinených, ktoré sa neskôr ukázali ako úplne vymyslené. To viedlo k prijatiu zákona, ktorý sprísnil a špecifikoval podmienky, za akých štát môže s obvineným „spolupracovať“ pri odhaľovaní trestnej činnosti.

Vo vývoji právnej úpravy spolupracujúceho obvineného v Taliansku a na Slovensku je badať zjavné paralely. Rovnako ako v Taliansku, aj na Slovensku bol tento inštitút zavedený ako reakcia na prudký nárast organizovaného zločinu brachiálneho typu, ktorý sa rozšíril v dôsledku spoločenskej a právnej anómie po rozpade predchádzajúceho spoločensko-politického systému v roku 1989 a následnom rozpade Česko-Slovenska a ktorý bol sprevádzaný vlnou vražd a ďalšej násilnej trestnej činnosti. Následná rekonštrukcia Trestného zákona a Trestného poriadku v roku 2005 a vznik osobitných inštitúcií typu Špeciálneho trestného súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky

mali ambíciu zefektívniť využívanie tohto inštitútu aj v prípadoch odhaľovania organizovaného zločinu nebrachiálneho typu, ktorý sa zameriava na korupciu a majetkovú a hospodársku trestnú činnosť. Rovnako ako v Taliansku, ani na Slovensku tieto zmeny právnej úpravy nepočítali s účinnými zárukami, ktoré by zamedzili zneužitiu inštitútu spolupracujúceho obvineného. Nedostatočnosť takejto právnej úpravy sa prejavila v aplikačnej praxi existenciou viacerých prípadov nepravdivých výpovedí spolupracujúcich osôb, ktorými sa spolupracujúce osoby snažili dosiahnuť zmiernenie svojho potrestania alebo dosiahnuť úplnú beztrestnosť a na základe ktorých došlo nielen k vzneseniu obvinenia, ale aj k obmedzeniu osobnej slobody (napríklad prípad prokurátora JUDr. Mamráka, alebo advokáta Mgr. Kulaka z tzv. kauzy Víchrica).

Pokiaľ ide o český model právnej úpravy spolupracujúcich obvinených, za inšpiratívny možno považovať najmä návrh na rozšírenie inštitútu obnovy konania aj na prípady, v ktorých spolupracujúca osoba nedodrží podmienky spolupráce. Je nutné súhlasiť s predloženým návrhom zákona, že musí existovať inštitút, ktorým by bolo možné zasiahnuť do právoplatného rozhodnutia týkajúceho sa spolupracujúcej osoby, pokiaľ nedodrží podmienky spolupráce. Takýto inštitút doposiaľ v Trestnom poriadku absentoval.

Súdna rada SR navrhuje podľa vzoru českej právnej úpravy vypustiť z Trestného poriadku inštitúty dočasného odloženia vznesenia obvinenia spolupracujúceho obvineného (§ 205 Tr. por.), prerušenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 228 ods. 3 Tr. por.), zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 215 ods. 3 Tr. por.) a podmiennečného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 218 Tr. por.). O vine by mal vždy rozhodovať súd. Výnimky z tohto pravidla sú opodstatnené iba v prípadoch, kedy sa obvinenému v prípravnom konaní zastavuje trestné stíhanie z dôvodov, že sa skutok nestal, nie je trestným činom alebo ho nespáchal obvinený. V takýchto prípadoch by totiž ďalšie vedenie trestného stíhania voči obvinenému porušovalo zásadu stíhania len zo zákonných dôvodov. Nie je taktiež opodstatnené, aby o podmiennečnom zastavení trestného stíhania a zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného rozhodoval v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorého úlohou je garantovať v prípravnom konaní zachovávanie ľudských práv a základných slobôd v prípadoch, kedy je do nich orgánmi činnými v trestnom konaní zasahované, nie kvázi rozhodovať o otázke viny obvineného. V prípade zohľadnenia tejto pripomienky bude potrebné vykonať zmeny v ďalších ustanoveniach Trestného poriadku, ktoré na ustanovenia § 205, § 228 ods. 3, § 215 ods. 3 a § 218 Tr. por. odkazujú.

Súdna rada SR si uvedomuje, že žiadna právna úprava nedokáže úplne vylúčiť možné zlyhanie inštitútu spolupracujúcej osoby. Malo by však byť urobené všetko preto, aby bol priestor na jeho zneužitie čo najviac zúžený a aby sa v čo najväčšej miere eliminovalo riziko závažných nežiaducich následkov, akými sú nedôvodne vedené trestné stíhanie alebo justičné omyly.

Pripomienka k:

1. § 2 ods. 10 Tr. por.:

Navrhujeme doplniť ustanovenie § 2 ods. 10 Tr. por. o nasledovné vety:

„Priznanie obvineného nezbavuje orgány činné v trestnom konaní povinnosti preskúmať všetky podstatné okolnosti prípadu.“

Za priznanie obvineného ku skutku je možné považovať výpoveď obvineného iba vtedy, ak zodpovedá vierohodným údajom, ktoré boli v trestnom konaní dokázané o mieste, čase a spôsobe spáchania skutku.

Orgány činné v trestnom konaní sú povinné preverovať pravdivosť zabezpečených výpovedí a zabezpečiť ďalšie dôkazy, ktoré ich podporujú alebo vyvracajú. Osobitnú pozornosť venujú orgány činné v trestnom konaní výpovedi spolupracujúcej osoby.“

Odôvodnenie:

Prvá navrhovaná veta zvyrazňuje to, že priznanie obvineného alebo podozrivého neznamená koniec dokazovania (a to nielen v trestných veciach, v ktorých vystupujú spolupracujúce osoby). Zároveň odmieta stotožňovanie priznania so zisteným skutkovým stavom, keďže priznanie predstavuje len jeden z dôkazov. Uvedená zásada bola súčasťou nášho Trestného poriadku kontinuálne od 50 rokov minulého storočia (zavedená zákonom č. 64/1956 Zb.) až do 31.12.2005, keď bola s účinnosťou od 01.01.2006 vypustená z Trestného poriadku a to bez akéhokoľvek vysvetlenia (súčasťou Trestného poriadku Českej republiky je doposiaľ).

Bolo by preto žiaduce, aby základné zásady trestného konania opätovne obsahovali apel na to, že sa v dokazovaní nie je možné uspokojiť len s priznaním (kohokoľvek), nakoľko takéto uspokojenie môže viesť k závažným omylom (a to už pri vznesení obvinenia).

Druhá navrhovaná veta zavádza definíciu priznania obvineného v zmysle judikatúry (R 38/1968), aby bolo zrejmé, že za priznanie obvineného nie je možné považovať automaticky to, čo obvinený vypovedá, ale len to, čo z jeho výpovede bolo dokazovaním preverené ako vierohodné a pravdivé.

Tretia navrhovaná veta predstavuje záruku preverovania výpovedí (kohokoľvek a osobitne vo vzťahu k spolupracujúcim osobám), nakoľko vyjadruje zákaz slepej viery orgánov činných v trestnom konaní vo výpovede.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

2. § 10 ods. 23 Tr. por.:

Navrhujeme preformulovať ustanovenie § 10 ods. 23 Tr. por. nasledovne:

„Spolupracujúcim obvineným alebo spolupracujúcim podozrivým (ďalej len „spolupracujúca osoba“) je obvinený alebo podozrivý zo spáchania trestného činu, ktorý sa významnou mierou podieľa alebo má podieľať na objasnení korupcie, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny alebo zločinu spáchaného organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestného činu úkladnej vraždy alebo trestných činov terorizmu, alebo na zistení alebo usvedčení páchatel'a týchto trestných činov. Spolupracujúcou osobou môže byť iba ten, kto poskytne orgánom činným v trestnom konaní vierohodné informácie o trestných činoch uvedených v predchádzajúcej vete alebo ich páchatel'och, ktoré orgánom činným v trestnom konaní neboli známe a ktoré by nemali možnosť získať inými prostriedkami upravenými týmto zákonom.

Za spolupracujúcu osobu možno považovať len osobu, ktorá poskytuje súčinnosť pri objasňovaní trestnej činnosti, ktorá je svojou povahou, rozsahom alebo závažnosťou

porovnateľná alebo závažnejšia než trestná činnosť, ktorej sa sama dopustila; to neplatí, ak význam a rozsah poskytnutej spolupráce zjavne prevyšuje závažnosť jej vlastnej trestnej činnosti.“.

Odôvodnenie:

Navrhované doplnenie smeruje k tomu, aby sa spolupracujúcimi osobami stávali predovšetkým osoby, ktoré odhaľujú rovnakú alebo závažnejšiu trestnú činnosť, než samé páchali a nie osoby, ktoré odhaľujú trestnú činnosť podstatne menej závažnú, než je ich vlastná. Zároveň sa však nevylučuje možnosť priznať postavenie spolupracujúcej osoby aj v prípadoch odhaľovania menej závažnej trestnej činnosti, ak význam a rozsah poskytnutej spolupráce zjavne prevyšujú závažnosť vlastnej trestnej činnosti, napríklad pri rozsiahlej spolupráci vedúcej k odhaleniu korupčnej alebo inej závažnej trestnej činnosti.

Pokiaľ ide o definíciu spolupracujúcej osoby, tak nie je nutné, aby odkazovala na ustanovenia § 205 ods. 1, § 228 ods. 3, § 215 ods. 3, či § 218 ods. 1 Tr. por. Vhodnejším je, aby bolo vymedzenie spolupracujúcej osoby uvedené komplexnejšie v jednom ustanovení.

Ďalej navrhujeme, aby bola, po vzore talianskej právnej úpravy, doplnená podmienka, že osoba sa kvalifikuje na spoluprácu iba vtedy, ak informácie, ktoré orgánom činným v trestnom konaní poskytla sú vierohodné, nové a nebolo ich možné získať inými zákonnými prostriedkami.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

3. K čl. I bodu 1 návrhu zákona (§ 33a ods. 1):

Alternatíva 1:

Navrhujeme preformulovať znenie tohto ustanovenia:

„(1) Benefit podľa 205 ods. 1, § 215 ods. 3, § 218 ods. 1 alebo § 228 ods. 3 nemožno poskytnúť spolupracujúcej osobe opakovane za tú istú spoluprácu vyjadrenú v zázname podľa § 33a ods. 2. Ak spolupracujúca osoba v rámci tej istej spolupráce uvedie skutočnosti týkajúce sa viacerých skutkov alebo viacerých osôb, poskytnutý benefit sa vzťahuje na všetky trestné konania, ktorých sa tieto skutočnosti týkajú; benefit nemožno poskytnúť spolupracujúcej osobe podľa odseku 10.“.

Odôvodnenie:

Predkladateľ návrhu zákona týmto ustanovením sleduje zámer zamedziť tzv. putovným kajúcnikom, teda osobám, ktorým je opakovane poskytovaný benefit v rôznych trestných veciach. Tento cieľ je legitímny.

Navrhované ustanovenie však nie je formulované dostatočne presné, pretože z neho možno vyvodiť, že spolupracujúcej osobe možno poskytnúť len jeden benefit, hoci na podklade jej výpovede sa môže viesť viacero samostatných trestných konaní. Treba vychádzať z toho, že spolupracujúca osoba môže v rámci jednej spolupráce vypovedať o viacerých skutkoch, rôznych druhoch trestnej činnosti a viacerých osobách, pričom následne

môže byť na základe takejto výpovede vedených viacerých samostatných trestných konaní. Benefit by sa preto mal viazať na jednu spoluprácu, nie na počet konaní, v ktorých sa výpoveď použije.

Toto ustanovenie by preto malo byť formulované tak, aby malo previazanie na bod 4, teda na to, že benefit môže byť poskytnutý aj opakovane v rôznych trestných konaniach, ak ide o trestné veci, o ktorých spolupracujúca osoba vypovedala v rámci lehoty 180 dní od spísania záznamu.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

Alternatíva 2:

Navrhujeme preformulovať znenie tohto ustanovenia nasledovne:

„(1) Bezodkladne po tom, ako spolupracujúca osoba prejaví orgánom činným v trestnom konaní vôľu spolupracovať, prokurátor s ňou spíše záznam, v ktorom poučí spolupracujúcu osobu, že

- a) obvinený má právo odoprieť výpoveď, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe, alebo svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujmu by právom pociťoval ako vlastnú ujmu,*
- b) obvinený nesmie byť k výpovedi ani k priznaniu nijakým nezákonným spôsobom donucovaný,*
- c) spolupracujúca osoba sa spoluprácou dobrovoľne a neodvolateľne vzdáva práva odoprieť výpoveď,*
- d) spolupracujúcej osobe vzniká spoluprácou povinnosť do 180 dní odo dňa spísania záznamu podľa tohto odseku uviesť všetky podstatné skutočnosti o svojej trestnej činnosti, ktorá je predmetom spolupráce, a o takejto trestnej činnosti iných osôb, o ktorej vie, a úplne a pravdivo odpovedať na otázky policajta, prokurátora, súdu a obvineného alebo jeho obhajcu,*
- e) spolupracujúcej osobe vzniká spoluprácou povinnosť zopakovať svoju výpoveď v rozsahu podľa písm. d) pred súdom,*
- f) spolupracujúcej osobe vzniká spoluprácou povinnosť vydať výnosy z jej trestnej činnosti, s ktorými disponuje, alebo označiť veci v jej dispozícii, ktoré sú výnosom z trestnej činnosti,*
- g) spolupráca spolupracujúcej osoby je dobrovoľná a nepovažuje sa za spôsob nezákonného donútenia k priznaniu alebo výpovedi,*
- h) počas plynutia lehoty podľa odseku 4 je spolupracujúca osoba povinná dostaviť sa na vyzvanie k policajtovi, prokurátorovi alebo na súd a vždy vopred oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu vzdialenie sa z miesta pobytu,*
- i) počas plynutia lehoty podľa odseku 4 môže byť spolupracujúcej osobe uložená povinnosť, aby dodržiavala primerané obmedzenia a zákazy, najmä zákaz stretávať sa, alebo*

akýmkoľvek iným spôsobom komunikovať s osobami, o ktorých trestnej činnosti vypovedá, a povinnosť podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami,

- j) porušenie ktorejkoľvek z povinností uvedených v písm. d), e), f), h) a i) sa považuje za nedodržanie podmienok spolupráce, ktoré má za následok stratu všetkých benefitov, ktoré boli spolupracujúcej osobe poskytnuté,*
- k) za nedodržanie podmienok spolupráce, ktorá má za následok stratu všetkých benefitov poskytnutých spolupracujúcej osobe, sa považuje aj, ak spolupracujúca osoba po spísaní záznamu podľa tohto odseku spácha úmyselný trestný čin. “.*

Odôvodnenie:

V prípade, ak predkladateľ návrhu zákona akceptuje pripomienku vypustiť inštitúty dočasného odloženia vznesenia obvinenia spolupracujúceho obvineného (§ 205 Tr. por.), prerušenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 228 ods. 3 Tr. por.), zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 215 ods. 3 Tr. por.) a podmieneného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 218 Tr. por.), stane sa § 33a ods. 1 Tr. por. obsolentným, pretože prokurátor, prípadne policajt so súhlasom prokurátora, nebudú mať v prípravnom konaní aké benefity spolupracujúcej osobe poskytovať.

Spoluprácou spolupracujúca osoba (dobrovoľne) prispieva k svojmu obvineniu a vzdáva sa práv, ktoré inak prináležia obvinenému. Javí sa preto ako vhodné, aby bola spolupracujúca osoba osobitne poučená o právach obvineného, aby vedela o aké práva príde, ako aj o dobrovoľnej povahe jej spolupráce.

Po vzore talianskej právnej úpravy navrhujeme, aby bolo možné spolupracujúcu osobu zo strany orgánov činných v trestnom konaní kontrolovať a ukladať jej primerané obmedzenia, ktorých účelom je zabrániť, aby dochádzalo k jej kontaktom s inými osobami, o ktorých trestnej činnosti vypovedá a ktoré môžu mať taktiež procesné postavenie spolupracujúcich osôb. K zavedeniu takýchto povinností, zákazov a obmedzení viedlo talianskeho zákonodarcu zistenie, že dochádzalo k situáciám, kedy sa spolupracujúce osoby stretávali, aby svoje výpovede zosúladovali, v dôsledku čoho následne dochádzalo ku kriveniu dokazovania a justičným omylom.

Poučenia spolupracujúcej osoby navrhujeme do návrhu zákona doplniť aj v prípade, ak sa predkladateľ návrhu zákona nestotožní s naším návrhom na vypustenie inštitútov dočasného odloženia vznesenia obvinenia spolupracujúceho obvineného (§ 205 Tr. por.), prerušenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 228 ods. 3 Tr. por.), zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 215 ods. 3 Tr. por.) a podmieneného zastavenia trestného stíhania spolupracujúceho obvineného (§ 218 Tr. por.).

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

4. K čl. I bodu 2 návrhu zákona (§ 33a ods. 2):

V prípade akceptovania pripomienky k bodu 1 návrhu zákona (§ 33a ods. 1 - alternatíva 2 k bodu 1 návrhu zákona) navrhujeme preformulovať § 33a ods. 2 Tr. por. nasledovne:

„(2) Záznam podľa odseku 1 ďalej obsahuje

- a) označenie orgánov činných v trestnom konaní, prípadne prokurátora v súdnom konaní, ktoré sa na úkonoch zúčastnili, meno a priezvisko, dátum narodenia a bydlisko alebo sídlo spolupracujúcej osoby,
- b) miesto a čas úkonu,
- c) opis okolností, na základe ktorých prokurátor dospel k záveru, že informácie poskytnuté spolupracujúcou osobou sú vierohodné, nové a nebolo ich možné získať inými prostriedkami upravenými týmto zákonom,
- d) zoznam poskytnutých, či sľúbených benefitov, podmienky na ich priznanie,
- e) spôsob, akým sa spolupracujúca osoba podieľa alebo má podieľať na objasňovaní trestných činov, zisťovaní alebo usvedčovaní ich páchatel'ov so stručným opisom trestných činov tak, aby nemohlo dôjsť k ich zámene,
- f) vyhlásenie spolupracujúcej osoby, že porozumela poučeniam podľa odseku 1,
- g) vyhlásenie spolupracujúcej osoby, že dobrovoľne súhlasí s postavením spolupracujúcej osoby,
- h) záväzok spolupracujúcej osoby dodržiavať povinnosti uvedené v odseku 1 písm. d), e), f), h,) a i),
- i) podpisy orgánov činných v trestnom konaní alebo prokurátora v súdnom konaní a spolupracujúcej osoby.“.

Odôvodnenie:

Poučenie o následkoch nedodržania spolupráce navrhujeme v rámci pripomienky uvedenej v 3. pripomienke (§ 33a ods. 1 - alternatíva 2 k bodu 1 návrhu zákona). Ak predkladateľ návrhu zákona túto pripomienku akceptuje, stane sa zmena navrhovaná v bode 2 návrhu zákona obsolentnou.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

5. K čl. I bodu 3 návrhu zákona (§ 33a ods. 3):

Stotožňujeme sa s návrhom predkladateľa návrhu zákona, aby sa spolupracujúcej osobe poskytoval záznam o spolupráci zo zákona.

V zmysle pripomienky k bodu 1 návrhu zákona (§ 33a ods. 1 - alternatíva 2 k bodu 1 návrhu zákona) navrhujeme, aby oprávnenie písať záznam o spolupráci mal iba prokurátor. V prípade akceptácie tejto pripomienky navrhovateľom zákona preto navrhujeme vypustiť z § 33a ods. 3 Tr. por. povinnosť policajta zaslať prokurátorovi záznam o spolupráci.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

6. K čl. I bodu 4 návrhu zákona (§ 33a nový odsek 4):

Alternatíva 1:

Navrhujeme preformulovať len prvú vetu odseku 4 takto:

„Spolupracujúca osoba je povinná do 180 dní odo dňa spísania záznamu podľa odseku 2 uviesť všetky podstatné skutočnosti o svojej trestnej činnosti, ktorá je predmetom spolupráce, a o takejto trestnej činnosti iných osôb, o ktorých má vedomosť, a vydať výnosy z trestnej činnosti, s ktorými disponuje alebo označiť veci vo svojej dispozícii, ktoré sú výnosom z trestnej činnosti.“

Odôvodnenie:

Dôvodom je skutočnosť, že návrh v bode 4 zavádza povinnosť spolupracujúcej osoby vypovedať nielen o trestnej činnosti, ktorá je predmetom spolupráce, ale aj o každej inej svojej trestnej činnosti (napríklad o horalkovej krádeži, ublížení na zdraví či inom trestnom čine, s ktorým objasňovaná trestná činnosť nesúvisí) a trestnej činnosti iných osôb, a tiež sa zavádza povinnosť vydať výnosy z trestnej činnosti bez ohľadu na to, či s týmito výnosmi ešte spolupracujúca osoba disponuje. Výnosy z trestnej činnosti by páchatel'ovi nemali ostať, ale možnosť byť spolupracujúcou osobou by sa nemalo podmieňovať vydaním výnosov z trestnej činnosti, ktoré už ani daná osoba nemá. Navrhovaná právna úprava by tak znamenala sťaženie až znemožnenie využitia spolupracujúcej osoby, a teda aj sťaženie objasnenia trestných činov korupcie, trestných činov založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a zločinov spáchaných organizovanou skupinou alebo zločineckou skupinou, trestných činov úkladnej vraždy a trestných činov terorizmu, ako aj zistenia a usvedčenia páchatel'ov týchto trestných činov. Preto navrhujeme v bode 4 (§ 33a ods. 4) prvú vetu preformulovať vyššie uvedeným spôsobom.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

Alternatíva 2:

Navrhujeme preformulovať znenie tohto ustanovenia:

„(4) Spolupracujúca osoba je povinná do 180 dní odo dňa spísania záznamu podľa odseku 2 uviesť všetky podstatné skutočnosti o svojej trestnej činnosti a o trestnej činnosti iných osôb, o ktorých má vedomosť a vydať výnosy z trestnej činnosti alebo označiť veci vo svojej dispozícii, ktoré sú výnosom z trestnej činnosti.“

Túto povinnosť plní prostredníctvom výsluchov vykonávaných podľa tohto zákona. Výpoveď spolupracujúcej osoby sa zaznamená aj s využitím technického zariadenia určeného na zaznamenávanie zvuku a obrazu.

Po uplynutí lehoty podľa prvej vety spolupracujúca osoba poskytne záverečné vyhlásenie, v ktorom uvedie, že vypovedala úplne a pravdivo a že nepozná žiadne ďalšie podstatné skutočnosti. Záverečné vyhlásenie spolupracujúcej osoby píše prokurátor.

Nesplnenie povinnosti podľa prvej vety nespôsobuje neprípustnosť ani nepoužiteľnosť výpovede spolupracujúcej osoby; to neplatí, ak spolupracujúca osoba odmietne v konaní pred súdom vypovedať, alebo odpovedať na položené otázky. V takom prípade sú všetky výpovede spolupracujúcej osoby nepoužiteľné ohľadne obvinených osôb vo vzťahu ku ktorým spolupracujúca osoba odmietla v konaní pred súdom vypovedať alebo odpovedať na položené otázky.“

Odôvodnenie:

Toto ustanovenie je inšpirované talianskou právnou úpravou a má zamedziť situáciám, v ktorých si spolupracujúca osoba „zázračne“ začne spomínať po výrazne dlhom čase od kedy začala spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní. Toto ustanovenie má potenciál tomuto zabrániť, nakoľko spolupracujúca osoba bude mať vedomosť, že ak si po 180 dňoch začne spomínať na iné (nové) skutky, či iné osoby bude to mať za následok stratu benefitov (výpoveď bude aj naďalej použiteľná v trestnom konaní, avšak iba za predpokladu splnenia ďalších podmienok). 180 dní (6 mesiacov) je dostatočne dlhá doba na to, aby spolupracujúca osoba uviedla všetky relevantné okolnosti o možnej trestnej činnosti svojej ako aj iných osôb.

Navrhované ustanovenie by bolo vhodné preformulovať, nakoľko znie tak, akoby mala spolupracujúca osoba vypovedať nepretržite 180 dní, pričom v jednej vete „mieša“ nielen lehotu, ale aj obsah povinnosti a spôsob výpovede.

Vhodné by bolo doplniť toto ustanovenie aj o poslednú vetu tak, že ak by následne spolupracujúca osoba vypovedala aj po lehote 180 dní nové skutočnosti týkajúce sa svojej trestnej činnosti, či trestnej činnosti iných osôb, bola by takáto jej výpoveď použiteľná, aby bolo zrejmé, že spolupracujúca osoba síce stratí benefity, ale jej výpovede zostávajú procesne použiteľné, ak spolupracujúca osoba neodmietne v konaní pred súdom vypovedať, respektíve neodmietne odpovedať na položené otázky. V takom prípade by žiadne výpovede spolupracujúcej osoby nemali byť použiteľné v konaní vo vzťahu k obvineným osobám, ktoré mala spolupracujúca osoba usvedčovať a vo vzťahu ku ktorým odmietla v konaní pred súdom vypovedať, respektíve odmietla odpovedať na položené otázky.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

7. K čl. I bodu 5 návrhu zákona (§ 33a ods. 6):

Navrhujeme preformulovať znenie tohto ustanovenia:

„Poskytnuté alebo sľúbené benefity musia byť primerané povahe a závažnosti trestnej činnosti, ktorú spolupracujúca osoba spáchala a významu jej spolupráce pri objasňovaní trestnej činnosti, najmä rozsahu, kvalite a využiteľnosti poskytnutých informácií.

Na zákonnosť a primeranosť poskytnutých alebo sľúbených benefitov a vzájomnej spolupráce prokurátora, policajta a spolupracujúcej osoby v prípravnom konaní dohliada prokurátor príslušný podľa § 210 ods. 2.“

Odôvodnenie:

Predložené znenie je formulované vágne. Pojem „neprimerané“ je neurčitý, poskytuje široký priestor na svojvoľný výklad a neobsahuje kritériá, podľa ktorých by bolo možné primeranosť benefitov preskúmať.

Takto formulované ustanovenie by vymedzovalo „primeranosť“ prostredníctvom závažnosti vlastnej trestnej činnosti spolupracujúcej osoby a významu jej spolupráce, pričom zároveň zavádza konkrétne kritériá preskúmateľnosti a to rozsah, kvalitu a využiteľnosť poskytnutých informácií.

Pokiaľ ide o dohľad prokurátora, tak odkaz na ustanovenie § 210 Tr. por. je nedostatočný, pretože toto ustanovenie upravuje činnosť tak dozorového prokurátora (§ 210 ods. 1) ako aj tzv. dohľadového (nadriadeného) prokurátora (§ 210 ods. 2). Vzhľadom k uvedenému je nutné precizovať, že dohľad tu bude vykonávať nadriadený prokurátor (§ 210 ods. 2), keďže benefit poskytuje dozorový prokurátor, respektíve s jeho súhlasom policajt (§ 33a ods. 1 Tr. por.).

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

8. K čl. I bodu 6 návrhu zákona (§ 33a ods. 7):

Navrhujeme preformulovať znenie:

„Zákonnosť a primeranosť poskytnutých alebo sľúbených benefitov a vzájomnej spolupráce preskúma nadriadený prokurátor podľa § 210 ods. 2.

Na podnet obvineného, ktorý nie je spolupracujúcou osobou alebo poškodeného rozhodne nadriadený prokurátor uznesením o tom, či sú poskytnuté alebo sľúbené benefity zákonné a primerané.

Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť o ktorej rozhoduje sudca pre prípravné konanie.

Ten istý oprávnený subjekt môže opätovne podať podnet podľa druhej vety najskôr po uplynutí 90 dní od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia.

Ak nadriadený prokurátor alebo sudca pre prípravné konanie rozhodne, že poskytnuté alebo sľúbené benefity sú nezákonné alebo neprimerané, dozorový prokurátor je povinný bezodkladne zabezpečiť nápravu, najmä zmeniť alebo zrušiť poskytnutý alebo sľúbený benefit.“

Odôvodnenie:

Predložené ustanovenie je formulované nejasne a chaoticky. Nie je z neho zrejmé, ktorý prokurátor (dozorový alebo dohľadový) má podľa neho postupovať, či má postupovať podľa neho aj bez návrhu, ak áno, tak časovo kedy po poskytnutí spolupráce (hneď ako sa spíše záznam?), nie sú v ňom uvedené žiadne časové hľadiská, ktoré by zabraňovali neustálemu preskúmvaniu poskytnutých benefitov (teda predmetné ustanovenie nemá žiadnu obdobnú lehotu ako je tomu napríklad pri žiadostiach o prepustenie z väzby na slobodu, či žiadosti o zrušenie zaistenia finančných prostriedkov) a nie je z neho ani zrejmé,

či „obvinený“ môže byť aj sama spolupracujúca osoba (a či teda môže napríklad spolupracujúca osoba namietat' v tomto konaní, že mu boli poskytnuté nedostatočné benefity; čo zjavne nebolo cieľom predkladateľa návrhu zákona).

Ak je teda nutné, aby bola táto prieskumná povinnosť prokurátora v Trestnom poriadku, potom je potrebné naformulovať toto ustanovenie tak, že zákonnosť a primeranosť poskytnutých benefitov preskúmava dohľadový (nadriadený) prokurátor (§ 210 ods. 2), pričom formálne uznesenie musí vydať iba v prípade ak postupuje na základe podnetu obvineného, ktorým nie je spolupracujúca osoba a poškodeného, teda v takýchto prípadoch by rozhodoval uznesením o tom, či poskytnuté alebo sľubované benefity sú zákonné a primerané; o sťažnosti by rozhodoval sudca pre prípravné konanie (súdna kontrola), pričom tá istá osoba by mohla ďalší takýto podnet podávať až po uplynutí 90 dní od právoplatnosti predchádzajúceho rozhodnutia.

Pokiaľ by sa v tomto sťažnostnom konaní rozhodlo dohľadovým prokurátorom, či sudcom pre prípravné konanie, že poskytnuté, či sľubované benefity sú nezákonné alebo neprimerané, bolo by následne povinnosťou dozorového prokurátora zmeniť alebo zrušiť poskytnutý alebo sľúbený benefit.

Existencia tohto ustanovenia môže byť riziková pre aplikačnú prax, nakoľko ak sa zavádza lehota 180 dní na úplné vypovedanie spolupracujúcej osoby, tak spravidla až po jej uplynutí bude zrejmý rozsah a význam spolupráce. Poskytnutý benefit sa bude v praxi odvíjať až od obsahu výpovede alebo výpovedí poskytnutých v tejto lehote.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

9. K čl. I bodu 7 návrhu zákona (§ 33a ods. 8):

Navrhované doplnenie ustanovenia (v súčasnosti ide o ustanovenie § 33a ods. 7 Tr. por.) môže vyznievať tak, že relevantné budú iba výpovede spolupracujúcej osoby urobené v lehote 180 dní. Ako už bolo uvedené v 6. pripomienke (§ 33a nový odsek 4 - alternatíva 2 k bodu 4 návrhu zákona), nie je vylúčené, že spolupracujúca osoba bude vypovedať aj po tejto lehote o nových skutočnostiach. Preto je nevyhnuté, aby predmetné ustanovenie zohľadňovalo nielen výpovede urobené v lehote podľa navrhovaného odseku 4, ale aj výpovede urobené po jej uplynutí.

Navrhujeme, aby bola do tohto ustanovenia doplnená aj formulácia, podľa ktorej spisy podľa § 69 obsahujú ďalej aj záznam o výpovedi, ktorý bol vyhotovený s využitím technického zariadenia na zaznamenávanie zvuku a obrazu.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

10. K čl. I bodu 9 návrhu zákona (§ 119 ods. 3):

Navrhujeme preformulované znenie druhej vety a doplnenie tretej vety do tohto ustanovenia:

„Výpoveď osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, sama osebe nemôže byť podkladom pre uznanie viny obžalovaného, pokiaľ nie je podporená ďalšími dôkazmi, ktoré podporujú jej vierohodnosť a pravdivosť.

Za takýto podporný dôkaz nemožno považovať výlučne výpoveď inej osoby, ktorej bol poskytnutý benefit, ak nie je podporená ďalšími dôkazmi.“

Odôvodnenie:

Druhá veta navrhovaného ustanovenia, ktoré má doplniť ustanovenie § 119 ods. 3 Tr. por. („výpovede osôb, ktorým bol poskytnutý benefit môžu viesť k odsúdeniu iba vtedy, ak sú potvrdené inými dôkazmi, ktoré potvrdzujú ich dôveryhodnosť a pravdivosť“), je inšpirovaná talianskou právnou úpravou a správne zvyrazňuje, že spolupracujúca osoba nie je klasickým svedkom (ktorý napríklad náhodne vnímal spáchanie trestného činu), ani poškodeným (teda osobou, na ktorej bol spáchaný trestný čin), ale ide o páchatel'a trestnej činnosti, ktorý len z dôvodu odlišnej procesnej situácie vypovedá v niektorých konaniach ako obvinený a v iných ako svedok. Materiálne pritom stále ide o páchatel'a trestnej činnosti, teda osobu účastnú na trestnej činnosti, o ktorej vypovedá. Vzhľadom na to, že ide o páchatel'a, ktorému bol za výpoveď poskytnutý benefit, ide o výpoveď rizikovú, pretože môže byť skreslená alebo nepravdivá vo väčšej miere, než pri klasickom svedkovi. Z tohto pohľadu možno súhlasiť s tým, že ak výpoveď spolupracujúcej osoby zostane osamotená (typicky „tvrdenie proti tvrdeniu“), nemala by stačiť na uznanie viny obžalovaného. Ide o logickú výnimku zo zásady, že inak zákon neurčuje aké množstvo dôkazov je potrebných na uznanie viny obžalovaného.

Problematická je však navrhnutá formulácia, ako aj skutočnosť, že návrh zákona nerieši situáciu, v ktorej výpoveď jednej spolupracujúcej osoby podporuje výpoveď ďalšej spolupracujúcej osoby (tzv. reťazenie kajúcnikov). Ani takýto dôkazný stav by nemal sám osebe postačovať na odsúdenie, ak nie sú zabezpečené aj ďalšie od týchto výpovedí nezávislé dôkazy.

Pokiaľ ide o predkladateľom použitú formuláciu, tak z legislatívneho hľadiska je nutné rozlišovať medzi tým, keď výpoveď spolupracujúcej osoby musia potvrdiť, či potvrdzovať aj iné dôkazy (s týmito pojmami pracuje návrh zákona) a tým, keď ju musia iné dôkazy len podporovať.

Slovo „potvrdiť, či potvrdzovať“, použité predkladateľom návrhu zákona je možné legislatívne označiť za „silnejší“ pojem (než slovo „podporuje“), pretože sa vykladá tak, že priamo overuje pravdivosť (dôveryhodnosť) výpovede. Ide v podstate o iný priamy dôkaz, ktorý potvrdzuje výpoveď spolupracujúcej osoby.

Slovo „podporiť, či podporovať“ je „slabší“, ale zároveň aj širší pojem, nakoľko poukazuje na to, že nemusí ísť o dôkaz, ktorý priamo potvrdzuje napríklad spáchanie skutku, ale berie do úvahy aj prípadnú reťaz nepriamych dôkazov (napríklad SMS o stretnutí, záznam odpočutej telekomunikačnej prevádzky a podobne), ktoré robia výpoveď spolupracujúcej osoby pravdepodobnou. Toto slovo indikuje, že stačí dôkaz na podporu vierohodnosti, nie na úplné potvrdenie skutku.

Preto by bolo vhodné naformulovať toto ustanovenie tak, aby obsahovalo „mäkšiu verziu“, ktorá vychádza z toho, že postačí, ak sa k výpovedi spolupracujúcej osoby „pridá“ aj

napríklad reťaz nepriamych dôkazov, ktoré podporia jej vierohodnosť a pravdivosť (nepriame dôkazy sú súdnou praxou akceptovateľné). Zároveň je potrebné sa zamyslieť aj nad tým, či nie je nutné upraviť priamo v zákone aj to, že na uznanie viny nestačí ani reťaz výpovedí spolupracujúcich osôb, pokiaľ zostanú osamotené.

Druhá veta navrhovaného znenia má pomôcť zabrániť aj tzv. “kartelu kajúcnikov“, teda situáciám, v ktorých viaceré spolupracujúce osoby navzájom zosúladia svoje výpovede bez toho, aby existovali ďalšie nezávislé dôkazy.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

11. K čl. I bodu 11 návrhu zákona (§ 168 ods. 1):

Návrh doplnenia predmetného ustanovenia:

„Ak súd pri výroku o vine vychádza z výpovede spolupracujúcej osoby, v odôvodnení rozsudku výslovne uvedie, z akých dôkazov vychádzal pri posúdení jej vierohodnosti a pravdivosti a ktoré iné dôkazy jej výpoveď podporujú.“

Odôvodnenie:

Vzhľadom na argumentáciu uvedenú k bodu 9 návrhu zákona (§ 119 ods. 3), je vhodné doplniť ustanovenie § 168 ods. 1 Tr. por. o obsah odôvodnenia rozsudku tak, aby bol súd povinný uviesť aké konkrétne dôkazy považoval za podporné vo vzťahu k výpovedi spolupracujúcej osoby.

Takéto doplnenie by posilnilo preskúmateľnosť súdnych rozhodnutí a zároveň by znížilo riziko, že súd založí svoje rozhodnutie len na všeobecnom konštatovaní o vierohodnosti spolupracujúcej osoby. Pri vierohodnosti súd hodnotí spolupracujúcu osobu a pri pravdivosti porovnáva jej výpoveď s inými dôkazmi (tzv. externé podporenie výpovede kajúcnika).

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.

12. K čl. I bodu 14 návrhu zákona (§ 234 ods. 3):

Vzhľadom na argumentáciu uvedenú k bodu 9 návrhu zákona (§ 119 ods. 3), je potrebné aj v tomto ustanovení nahradiť slová „potvrdená, potvrdzujú“ slovami „podporená, podporujú“.

Túto pripomienku považujeme za zásadnú.